

שלום-עליכם

רפאל בעל-משגיח

רפאל איז אַ משגיח. ער גיט אַכטונג.

אויף וואָס גיט ער אַכטונג? אויף אַלסדינג. ער גיט אַכטונג אויף דער תלמוד תורה, די קינדער זאָלן נישט גיין נאָקעט און באַרוועס; אויפֿן ביקור-חולים, אַרעמע לייט זאָלן דאָרט נישט אויסגיין פֿון הונגער; היינט גיט ער אַכטונג אויף די בחורים, וואָס זיצן אין בית-המדרש און לערנען, זיי זאָלן האָבן וואָס צו עסן און נישט גיין אין צעריסענע שטייול. און גלאַט אויף אַרעמע לייט אין שטאָט גיט ער אַכטונג, זיי זאָלן האָבן אויף שבת און אויף יום-טובֿ.

ער אַליין טאַקי גייט דאָס פֿון זייערט וועגן איבער די הייזער, קלויבט קאַפּיקעס, נעמט צונויף פֿון זייערטוועגן אויף חתונות, אויף בריתן, אויף פּדיון-הבנס און אויף אַנדערע שִמחות, לאַזט נישט דורך קיינעם, רייסט פֿון טויט און פֿון לעבעדיק און קריגט זיך, זידלט זיך און שלאָגט זיך פֿאַר „זיינע“ אַרעמע לייט.

אַ גאַנצע וואָך גייט ער אום מיט אַ שטעקן. און ערבֿ שבת און ערבֿ יום-טובֿ – מיט אַ זאַק אויף די פלייצעס. אין דעם דאָזיקן זאַק וואַרפֿט איר אים אַריין וואָס איר האָט: אַ שטיקל ברויט, אַ פּולקע פֿון איין עוף, אַ געבאַקענעם קאַרטאָפֿל, איין אוגערקע, אַ קנאַבל, אַ ציבעלע, אַ ביינדל – אַלסדינג איז אַ סחורה. און פּרוווט, אַדרבה, וואַרפֿט נישט אַריין רבֿ רפאלן אין זאַק אַריין גאַרנישט נישט, וועט איר קריגן געזידלט, און אַז איר וועט זיך שטעלן אויסטענהן, קאָנט איר אים נאָך אַריינברענגען אין כּעס, און ער קאָן אייך געבן מיטן שטעקן.

רפאל איז איין אויסגעדינטער סאלדאט, א ניקאלייטעווסקער, און האלט זיך גלייך, ווי א סטרונע, און גייט, ווי א סאלדאט. אז איר ווילט, קאנט איר זען ביי אים אונטער דער קאפאטע, אויפן לייבל, א מעדאל פון ניקאלייטען. צוויי מעדאלן: איינע א זילבערנע, די אנדערע א בראנזענע. און ער האט צו דערציילען פון ניקאליי פאולאוויטשן מעשיות מיט מעשיות. נאר ווו האט ער צייט צו דערציילן מעשיות, אז ער האט אויף זיך אזוי פיל ארבעט? א קלייניקייט – א מענטש א משגיח!

ווער האט אים געמאכט פאר א משגיח – וויסט קיינער נישט. ווער צאלט אים און וויפל באקומט ער פאר זיין ארבעט – וויסט קיינער נישט. קיינער וויסט נישט און קיינער נעמט נישט אפ ביי אים קיין דין וחשבון. מע גלויבט אים. מע וויסט, אז וואס רפאל פארדינט פאר זיין ארבעט – מעגן דאס די שונאים האבן אויף זייער פארמעגן, ווארום ער אויף זיך אליין באדארף גארנישט. און ער גייט מיט דעם גאנג, אז איר באדארפט אויך גארנישט. ער קאן זיך פארגינען אייך זאגען מוסר, למאי איר גיט אויס געלט אויף דער רוח וויסט וואס, בעת אין שטאט זענען דא אזוי פיל ארעמע לייט. די גאנצע וועלט איז ביי אים באשאפן געווארן נאר פון די ארעמע לייטס וועגן. דערזעט ער אויף אייך א ניי מלבוש, וועט ער עס א טאפ טאן און וועט אייך א פרעג טאן: „וואס קאסט?“ און וועט נעמען אויסרעכענען אייך, וויפל ארעמע לייט וואלט מען געקאנט דערמיט אויסקליידן. קומט ער צו גיין אויף א חתונה, א ברית, א פדיון-הבן אדער אזוי א שמחה, איז דאס ערשטע, וואס קומט אים אויפן זינען: „וויפל ארעמע לייט וואלט מען מיט אזא סעודה געקאנט אנהאדעווען?“ ... און ער ווארט אפ, ווען וועט דער עולם אפבענטשן און צעגלייטען זיך, בכדי ער זאל קאנען צונויפנעמען די איבערגעבליבענע שטיקלעך פאר זיינע ארעמע לייט.

ווי אלט איז ער? – דאס וויסט קיינער נישט, און ער אליין – אויך נישט. ער איז שוין א ביסל טובלעך. אז איר רעדט צו אים און ער דערהערט נישט, צעשרייט ער זיך אויף אייך, אז „איר שפרעכט אים אפ א גוט אויג“, און איר מוזט רעדן העכער. אויך די ראיה איז ביי אים די לעצטע צייט א ביסל געשלאגען. אז ער גייט, קוקט ער גלייך און טאפט מיטן שטעקן. ער טרעפט אבער אהין, ווו מע דארף, און אז מע גיט אים, דערזעט ער, און אז מע גיט אים נישט, בייזערט ער זיך, קלאפט מיטן שטעקן:

– איר האָט שוין היינט זיך אָנגעפֿרעסן, דאָנקען גאָט, און אָנגעזליאָקעט, און איצט רויכערט איר זיך אַ פֿאַפּיראַסל. אייך איז, קיין עין-הרע, גאַנץ גוט! און דאָס ווייסט איר, אַז מײַנע אָרעמע לײַט פֿאַסטן נאָך פֿון נעכטן אָן, יאָדראַ וואַשי קאַטשקי!...

דאָס איז זײַן יונישע קללה, וואָס ער איז מכבד מיט איר קליין און גרויס. ענטפֿערן אים עפעס דערויף איז אַרויסגעוואָרפֿן – מע קאָן נאָך הערן פֿון אים ערגערע ווערטער...

– נאָט אייך אַזאַ מין אָנשיקעניש! – זאָגט מען אויף אים אין שטאָט, און מע באַהאַלט זיך אויס פֿון אים, טאָמער וועט ער נישט געפֿינען.

קיין קינדער האָט ער נישט. ער האָט זיי אַלעמען איבערגעלעבט. ער האָט נאָר אייניקלעך, וואָס האַלטן אים אויס מיט גרויסע צרות – און דאָס גיט אים די מעגלעכקייט, ער זאָל זיך קאָנען אין גאַנצן אָפּגעבן צו זײַנע אָרעמע לײַט און טאָג ווי נאַכט אַרומגיין איבער דער שטאָט, זשעברעווען, שלעפֿן, רײַסן, דערקוטשן, איינעסן זיך אין די בײַנער אַרײַן, זידלען זיך און שעלטן זיך אויף יוניש.

נאָר איין טאָג אין יאָר איז פֿאַראַן, וואָס אונדזער בעל-משגיח לאַזט צו רו דעם עולם. דאָס איז דער טאָג פֿון ערבֿ יום-כּפּור.

ער האָט שוין באַזאָרגט זײַנע אָרעמע לײַט נאָך פֿון נעכטן, זיך איבערגעקריגט מיט דער גאַנצער שטאָט, אויסגעוויזן מיט ראיות, אַז אָרעמע לײַט באַדאַרפֿן אויך שלאָגן כּפּרות, אַז אָרעמע לײַט באַדאַרפֿן אויך האָבן מיט וואָס צו פֿאַרפֿאַסטן זיך – עס גײַט אַזאַ הייליקער טאָג, יאָדראַ וואַשי קאַטשקי!... און איצט מאַרשירט ער מיט זײַנע אַלטע סאַלדאַטסקע פֿיס איבער דער שטאָט, שוין אָן אַ זאַק און אָן אַ שטעקן, יום-טובֿ'דיק, מיט ביידע ניקאַלייעווסקי מעדאַלן אויף דער ברייטער ברוסט. און מחמת דעם שטעקן האָט ער געלאַזט אין דער היים, גײַט ער האַרט בײַ די ווענט, פֿון שטוב צו שטוב, איבערבעטן דעם עולם, זיך מוחל זײַן:

– אַ גוט יום-טובֿ! טאַמער האָב איך אייך אָנגערירט מיט אַ קרום
וואָרט, בעט איך אייך איבער, און ווינטש אייך אַ חתימה טובֿה.

ענטפֿערט מען אים: „גם אתם, לאַז גאַט מוחל זיין“. – מע בעט
אים זיצן און מען איז אים מכבד מיט לעקעד.

Copyright © 2006 Leonard Prager
All Rights Reserved